

Załącznik nr 2 do Statutu Gimnazjum nr 1

**SZKOLNY PROGRAM
PROFILAKTYKI
GIMNAZJUM NR 1
W RESZLU**

na lata 2009/2010 – 2011/2012

Opracował zespół w składzie:

A. Lemecha
S. Kacprzyk
E. Bołtruczek
M. Szchnowicz
A. Żyła
I. Michalska
D. Ruszczyńska

I. UWAGI WSTĘPNE

Profilaktyka jest chronieniem człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowaniem na nie. Jej celem jest ochrona człowieka, ucznia, wychowanka przed wszelkimi zakłóceniami rozwoju. Oddziaływanie profilaktyczne ma szczególne znaczenie w odniesieniu do dzieci i młodzieży w okresie dorastania (10-18 lat). Jest to faza rozwoju stanowiąca pomost pomiędzy dzieciństwem a dorosłością, w czasie której dokonuje się wiele intensywnych, jakościowych zmian w osobowości człowieka. Zmiany te prowokowane intensywnym rozwojem biologicznym, mają swój wyraz w emocjonalności i duchowości, od dążenia do większej samodzielności aż po określenie własnej tożsamości. Jest to czas w rozwoju młodego człowieka podatny na zakłócenia i podejmowanie ryzykownych zachowań. Profilaktyka podejmowana przez szkołę ma za zadanie ochronę młodzieży przed tymi zachowaniami.

- Szkoła jest miejscem profilaktyki pierwszorzędowej, skierowanej do grupy niskiego ryzyka.
- Profilaktyka pierwszorzędowa polega na promowaniu zdrowego stylu życia i zapobieganiu zagrożeniom, w szczególności na rozwijaniu umiejętności radzenia sobie z wymogami życia. Jej celem jest opóźnienie inicjacji lub zachęcanie do abstynencji.
- Program profilaktyki szkolnej obejmuje działania podejmowane w trakcie realizacji programów nauczania i Programu Wychowawczego Gimnazjum nr 1 w Reszlu.

II. STRUKTURA ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

RADA PEDAGOGICZNA:

- Określa zadania w zakresie profilaktyki.
- Określa zapotrzebowanie na realizację programów profilaktycznych.
- Dokonuje analizy działalności profilaktycznej na podsumowujących posiedzeniach rady pedagogicznej w m-c czerwcu.

NAUCZYCIELE:

- Realizują zadania SPP w zakresie swojego przedmiotu oraz współpracują z wychowawcami klas w realizacji tych zadań.
- Wykonują zalecenia zawarte w opiniach wydanych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną i inne placówki specjalistyczne.
- Współpracują z instytucjami wspierającymi wychowanie i profilaktykę, z pedagogiem szkolnym i dyrekcją szkoły.
- Bieżąca wymiana informacji.
- Konsekwencja w działaniu wśród wszystkich nauczycieli i pracowników szkoły.

WYCHOWAWCY KLAS:

- Integrują zespół klasowy ze szczególnym zwróceniem uwagi na uczniów klas pierwszych.
- Realizują programy profilaktyczne bądź elementy tych programów zaakceptowane przez Radę Pedagogiczną i dyrekcję szkoły.
- Biorą udział w szkoleniach na temat profilaktyki ; mają możliwość samodzielnego opracowywania programów profilaktycznych.
- Dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji uczniów w klasie.
- Wyposażają uczniów w umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach.
- Realizują zadania zawarte w SPP we współpracy z rodzicami uczniów.
- Prowadzą „Wywiadówki Profilaktyczne” w ramach pedagogizacji rodziców.

WICEDYREKTOR SZKOŁY:

- Monitoruje pracę wychowawców klas i pedagoga w zakresie profilaktyki.
- Diagnostuje wspólnie z pedagogiem oczekiwania uczniów i rodziców w zakresie profilaktyki.
- Inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w SPP.

PEDAGOG SZKOLNY:

- Rozpoznaje indywidualne potrzeby uczniów oraz analizuje przyczyny niepowodzeń szkolnych.
- Określa formy i sposoby udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- Organizuje i prowadzi różne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli.
- Podejmuje działania profilaktyczno-wychowawcze wynikające ze Szkolnego Programu Profilaktycznego i Wychowawczego w stosunku do uczniów, z udziałem rodziców i nauczycieli.
- Wspiera działania opiekuńczo-wychowawcze, wynikające ze Szkolnego Programu Profilaktycznego.
- Prowadzi współpracę z instytucjami wspierającymi realizację zadań profilaktycznych.
- Jest głównym koordynatorem wszystkich działań w zakresie realizacji Szkolnego Programu Profilaktycznego.
- Prowadzi punkt konsultacyjny dla wszystkich podmiotów realizujących Szkolny Program Profilaktyczny.

RODZICE:

- Korzystają z pomocy i wsparcia ze strony pedagoga, wychowawców, nauczycieli, dyrekcji szkoły i szkolnej służby zdrowia w zakresie profilaktyki.
- Uczestniczą w realizacji zadań profilaktyki szkolnej.
- Mają możliwość korzystania ze szkolnego punktu konsultacyjnego.

III. ZASADY ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Zasady Szkolnego Programu Profilaktycznego zostały sformułowane na podstawie projektu „Standardów realizacji pierwszorzędownych programów profilaktycznych realizowanych w szkołach i placówkach oświatowych” autorstwa Krzysztofa A. Wojcieszka i Joanny Szymańskiej.

W naszej szkole należą do nich:

Bezpieczeństwo uczniów:

- Respektowanie podmiotowości uczniów.
- Poszanowanie ich godności i indywidualności.
- Ochrona prywatności i zapewnienie dyskrecji.
- Uwzględnianie wieku uczniów.
- Uwzględnienie systemu wartości i stopnia wrażliwości uczniów.
- Nienaruszanie w stosowanych technikach terapeutycznych mechanizmów obronnych osobowości uczniów.
- Zatrudnienie w razie potrzeby realizatorów działań profilaktycznych fachowe przygotowanie (pedagogiczne).

Adekwatność oddziaływań:

Działania profilaktyczne będą maksymalnie dostosowane do potrzeb i problemów uczniów oraz będą mieć konkretnych adresatów.

Skuteczność:

- Działania powinny być zgodne z aktualnym stanem wiedzy z dziedziny, której dotyczą.
- Działania powinny wykorzystywać wiedzę dotyczącą sprawdzonych strategii i metod działania.
- Podejmowane działania powinny uwzględniać wiedzę z zakresu psychologii rozwojowej.

Rzetelność:

- Informacje powinny być rzetelne i dostosowane do rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego uczniów, do ich możliwości percepcyjnych.
- Informacje przekazywane uczniom powinny uwzględniać poziom posiadanej wiedzy. Nie powinny wykraczać poza poziom posiadanej wiedzy, aby nie podsuwały pomysłów na niepożądane zachowania.
- Informacje powinny być rzeczowe, odwołujące się do emocji uczniów, tak aby nie odrzucały zachowań obronnych i nie pobudzały ciekawości.
- Informacje dotyczące zagrożeń nie powinny być zbyt szczegółowe, aby nie stanowiły instruktażu nieprawidłowych zachowań.

Głębokość i czas trwania:

- Szkolny Program Profilaktyczny oparty jest o koncepcję czynników ryzyka i czynników chroniących.
- Działania profilaktyczne zintegrowane są z Programem Wychowawczym Szkoły i Klasowymi Programami Wychowawczymi.
- Czas trwania oddziaływań i ich intensywność zależne są od zdiagnozowanych zagrożeń w naszej szkole.

IV. DIAGNOZA ŚRODOWISKA

Diagnoza dotyczy wstępnego rozpoznania problemów:

- Szkoły.
- Uczniów.
- Rodziców.
- Środowiska lokalnego.

Narzędziami diagnozy w szkole były:

- Obserwacja.
- Wywiad z rodzicami, wychowawcami i nauczycielami.
- Analiza relacji interpersonalnych w klasach za pomocą ankiet socjometrycznych.
- Analiza dokumentów.

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że problemami wychowawczymi w szkole, które zaliczamy do **CZYNNIKÓW RYZYKA** są:

- wagary, spóźnienia i kłamstwa
- agresja w stosunku do uczniów i nauczycieli
- palenie papierosów, spożywanie alkoholu

- uzależnienie od środków odurzających i komputera
- używanie wulgaryzmów, brak kultury osobistej
- demolowanie pomieszczeń i sprzętu w szkole
- brak zainteresowania nauką
- nagminne łamanie regulaminu szkoły (ubiór, makijaż, kolczyki, malowanie włosów, paznokci, opuszczanie terenu szkoły)
- higiena osobista

Działania profilaktyczne na lata 2009 – 2012:

- opieka nad zagrożonymi niedostosowaniem społecznym i demoralizacją
- uświadamianie młodzieży szkodliwości palenia tytoniu i spożywania alkoholu
- agresja i przemoc
- bezpieczeństwo uczniów w szkole i poza szkołą
- wagary i spóźnienia na lekcje
- łamanie przepisów wewnątrzszkolnych dotyczących bezpiecznego pobytu ucznia w szkole
- propagowanie hasła „Z higieną na ty”
- uzależnienie od komputera – jak umiejętnie korzystać z komputera – pogadanki, ankiety
- rozwijanie i pogłębianie współpracy z rodzicami w zakresie działań profilaktycznych
- ciągła praca nad zdyscyplinowaniem uczniów na lekcjach
- pomoc wychowawcom, uczniom i rodzicom w zorganizowaniu kontaktów ze specjalistami

Przyczyną zachowań ryzykownych są:

- duże bezrobocie wśród rodziców;
- niski poziom zabezpieczenia osobistych potrzeb materialnych, przy widocznych dysproporcjach wśród rówieśników;
- niskie zainteresowanie (części) członków społeczności swoimi dziećmi po zakończeniu nauki w szkole;
- brak motywacji do nauki;
- przebywanie młodzieży do późnych godzin bez opieki poza domem;
- moda na eksponowanie w ubiorze symboli identyfikujących ucznia z jakąś nieformalną grupą o charakterze antyspołecznym.

CZYNNIKI CHRONIĄCE:

- Silna więź emocjonalna ucznia z rodziną.
- Zainteresowanie nauką i własnym rozwojem, budzenie ciekawości poznawczej.
- Regularne praktyki religijne – odwoływanie się do sfery duchowej uczniów, do rozwoju moralnego, wartościowania myśli i zachowań.
- Respektowanie norm i wartości społecznych – ukazywanie młodzieży jasnych zasad zachowania i konsekwentnego wychowania.
- Działalność uczniów w szkolnych kołach zainteresowań oraz w różnych organizacjach poza szkolnych.

V. FORMY I STRATEGIE PROFILAKTYKI

Program zawiera formy profilaktyki:

- < **profilaktykę pierwszorzędową** – skierowaną do całej zbiorowości uczniowskiej i ich rodziców;
- < **profilaktykę drugorzędową** – obejmującą uczniów już zdiagnozowanych, prowadzoną przez pedagoga szk. lub specjalistów w formie zajęć socjoterapeutycznych.

W działalności profilaktycznej szkoły realizujemy:

- < strategię edukacyjną;
- < strategię alternatywną;
- < strategię informacyjną połączoną z edukacją;
- < strategię interwencyjną w szczególnych indywidualnych przypadkach.

IV. CELE OGÓLNE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

1. Ochrona uczniów przed zagrożeniami uzależnień.
2. Reagowanie na pojawiające się zagrożenia.
3. Promocja zdrowego stylu życia.
4. Kształtowanie ważnych psychologicznych i społecznych umiejętności.

VII. CELE SZCZEGÓŁOWE PROFILAKTYKI SZKOLNEJ

1. Dostarczanie uczniom i rodzicom adekwatnych informacji na temat skutków ryzykownych zachowań i umożliwienie racjonalnego wyboru własnych postępowań.
2. Pomoc w rozwijaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych.
3. Rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną.
4. Reagowanie w sytuacjach rozpoznawania pierwszych prób zachowań ryzykownych, informowanie o tym wychowawców, rodziców, a w razie potrzeby odwoływanie się do specjalistycznej pomocy – ciągła praca nad zdyscyplinowaniem uczniów na lekcjach.
5. Pomoc wychowawcom, uczniom i rodzicom w organizowaniu kontaktów ze specjalistami.
6. Ścisła współpraca z rodzicami w celu likwidacji zachowań ryzykownych.
7. Uświadamianie uczniom do czego służy komputer – zapobieganie uzależnień od komputera.

VIII. ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE

Lp.	Czynniki ryzyka	Czynniki chroniące i strategie działania	Termin realizacji	Odpowiedzialni
I.	Wagary, spóźnienia i kłamstwa	1. Stały kontakt n-li z rodzicami (dziennik elektroniczny). 2. Przepływ informacji w zespole nauczycieli uczących. 3. Pomoc uczniom w nauce(konsultacje, zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze). 4. Chwalić uczniów za drobne osiągnięcia. 5. Zapewnienie uczniom udziału w zajęciach pozalekcyjnych(koła zainteresowań).	Cały rok	Nauczyciele, wychowawcy Wych., uczniowie n-le dyrekcja, n-le, wychowawcy n-le.

		<p>6. Poszerzać ofertę spędzania wolnego czasu.</p> <p>7. Wykorzystywać elementy motywacji w systemie oceniania.</p> <p>8. Zapoznać uczniów i rodziców z treściami Statu- tu Szkoły dotyczącymi praw i obowiązków ucznia, zasad usprawiedliwiania nieobecności oraz systemem kar i nagród.</p> <p>9. Monitowanie absencji uczniów w szkole.</p> <p>10. Wpływ absencji na wyniki w nauce egzaminu gimnazjalnego, drugoroczność, ocenę z zachowania.</p>		<p>wychowawcy</p> <p>wychowawcy</p> <p>wychowawcy</p> <p>n-le</p>
II.	Agresja w stosunku do uczniów i nauczycieli	<p>1. Poznanie przez uczniów metod radzenia sobie z agresją.</p> <p>2. Ćwiczenia rozładowujące stres- jako zajęcia obowiązkowe na początku roku szk.</p> <p>3. Kontakt n-li, wychowawców z domem rodzinnym i policją, Domem Dziecka.</p> <p>4. Uczenie asertywności.</p> <p>5. Praca nad szacunkiem wobec siebie i innych</p> <p>6. Postawa nauczyciela – szacunek wobec ucznia; nauczyciel – wzorem.</p> <p>7. Opracowanie klasowych kontraktów lub innych form umowy, dotyczących eliminacji zachowań agresywnych.</p> <p>8. Organizowanie zajęć socjoterapeutycznych dla uczniów z zaburzonym zachowaniem.</p>	<p>IX – XI</p> <p>IX</p> <p>Cały rok</p> <p>IX</p> <p>Cały rok</p>	<p>Wychowawcy</p> <p>Wychowawcy Pedagog</p> <p>Wych., dyrekcja</p> <p>Psycholog</p> <p>Nauczyciele Nauczyciele Wychowawcy Wychowawcy</p> <p>Pedagog Psycholog</p>
III.	Palenie papierosów, picie alkoholu	<p>1. Gromadzenie materiałów, nowoczesnych środków dydaktycznych nt. profilaktyki uzależnień.</p> <p>2. Prowadzenie programów profilaktycznych lub ich elementów o tematyce antynikotynowej i antyalkoholowej.</p> <p>3. Przeprowadzenie zajęć warsztatowych z profilaktyki antynikotynowej oraz zajęć z zakresu przeciwdziałania picia alkoholu.</p> <p>4. Wzmocnienie kontroli w miejscach, w których uczniowie palą papierosy.</p> <p>5. Zabezpieczać szkołę przed wnoszeniem alkoholu na imprezy szkolne.</p> <p>6. Pozyskanie do współpracy w walce</p>	<p>X – XII</p> <p>W miarę potrzeb</p> <p>Cały rok</p>	<p>Bibliotekarz</p> <p>Specjaliści Pedagog, osoby przeszkolone</p> <p>Nauczyciele dyżurujący</p> <p>Pedagog,</p>

		z nałogiem rodziców, policji i innych instytucji		dyrekcja, wychowawcy
IV.	Uzależnienie od środków odurzających i od komputera.	1. Współpraca z instytucjami wspierającymi szkołę w działaniach profilaktycznych: policja, biblioteka, poradnia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kurator Społeczny. 2. Współpraca z rodzicami w celu zapobiegania uzależnieniom młodzieży. 3. Uczestniczenie młodzieży w zajęciach bibliotecznych pt. „Uzależnienia od komputera” 4. Realizacja programów profilaktycznych lub ich elementów, np. „Debata”.	Cały rok IX – X IX – X, V	Pedagog Higienistka szk. Pedagog, wych. Psycholog n-le dyżurujący n-le, dyrekcja n-le, pedagog
V.	Używanie wulgaryzmów. Brak kultury osobistej.	1.Przeprowadzenie badań socjometrycznych w klasach I 2.Przeprowadzenie obowiązkowych zajęć wychowawczych integrujących zespoły klasowe. 3.Przeprowadzenie zajęć wychowawczych nt. kształtowania prawidłowych postaw wobec poszanowania mienia własnego i innych. 4.Zajęcia warsztatowe z komunikacji interpersonalnej.	II – III IX Cały rok	Pedagog Wychowawcy n-le
VI.	Demolowanie pomieszczeń i sprzętu szkolnego.	1.Kształtowanie postawy poszanowania prawa, przestrzegania norm- przez pogadanki, zajęcia warsztatowe, konkursy, wybór ekspertów prawa szkolnego wśród członków SU. 2.Egzekwowanie norm postępowania wobec osób niszczących sprzęt w szkole. 3.Realizacja przedsięwzięcia „ Znam prawo szkolne i je przestrzegam ”- pogadanki, dyskusje. 4.Informowanie rodziców o przejawach demolowania mienia szkoły. Ponoszenie kosztów naprawy zniszczonego sprzętu.	XI Cały rok Cały rok	Wych. Pedagog, wicedyrektor Nauczyciele, Pracownicy szk. Wychowawcy Dyrekcja
VII.	Brak zainteresowania nauką	1.Aktywizowanie uczniów do nauki przez stosowanie aktywnych metod pracy. 2. Organizacja cyklu zajęć wzmacniających samoocenę. 3.Rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez poszerzanie oferty kół	Cały rok	Nauczyciele, Wychowawcy Nauczyciele, wychowawcy

		<p>zainteresowań.</p> <p>4. Wzbogacanie i urozmaicanie form zajęć w świetlicy szkolnej.</p> <p>5. Indywidualizacja procesu nauczania i oceniania w stosunku do wybranych uczniów.</p> <p>6. Wzmacnianie motywacji w systemie oceniania.</p> <p>7. Wyposażenie rodziców w wiedzę nt. przyczyn niepowodzeń dydaktycznych oraz sposobów pracy z uczniem w domu.</p> <p>8. Konsekwentne przestrzeganie zaleceń PPP-P.</p> <p>9. Zajęcia warsztatowe „Jak się uczyć?”</p> <p>10. Organizowanie konkursów szkolnych</p>		<p>Nauczyciele</p> <p>Wychowawcy</p> <p>Pedagog szkolny Higienistka szkolna</p>
VIII.	Nagminne łamanie regulaminu szkoły (ubiór, makijaż, kolczyki, malowanie włosów i paznokci, opuszczanie terenu szkoły).	<p>1. Zapoznanie rodziców i uczniów z treściami WSO dotyczącymi oceny z zachowania.</p> <p>2. Monitorowanie stroju i wyglądu uczniów w szkole.</p> <p>3. Wpływ wyglądu ucznia na ocenę z zachowania.</p>	Cały rok	<p>Wychowawcy Pedagog</p> <p>Dyrekcja</p> <p>Nauczyciele</p>
IX.	Higiena osobista	<p>1. Gromadzenie materiałów nowoczesnych środków dydaktycznych na temat higieny osobistej.</p> <p>2. Przeprowadzenie zajęć profilaktycznych lub ich elementów na temat higieny osobistej</p>	Cały rok	<p>Wychowawcy</p> <p>Higienistka szkolna</p> <p>pedagog</p>

IX. SPODZIEWANE EFEKTY:

W wyniku zastosowania Szkolnego Programu Profilaktyki **uczniowie:**

- < posiadają wiedzę na temat profilaktyki uzależnień;
- < zdobędą istotne umiejętności psychologiczne i społeczne, jak: skuteczne odmawianie, asertywność, umiejętności komunikacyjne, empatię;
- < uporządkują własny świat wartości;
- < utrwalą postawę odrzucającą nałogi oraz przemoc i agresję.

Rodzice:

- < usystematyzują swoją wiedzę na temat uzależnień i ich skutków; mechanizmów agresji i przemocy;
- < podwyższą swoje kompetencje wychowawcze oraz profilaktyczne;

< zacieśni się współpraca nauczycieli, rodziców i środowiska lokalnego we wspólnych działaniach profilaktycznych.

NAUCZYCIELE:

< będą doskonalili swoje umiejętności w prowadzeniu pracy profilaktycznej.

X. UWAGI KOŃCOWE:

Program będzie ulegał modyfikacji. Uczestnicy SPP będą mogli wprowadzać do niego sprawdzone metody pracy i własne programy zaopiniowane przez Specjalistę lub nauczyciela tego samego przedmiotu.

Wychowawcy na każdy rok szkolny począwszy od IX 2009 r. opracują Klasowe Programy Wychowawcze z uwzględnieniem zagadnień Szkolnego Programu Profilaktycznego biorąc pod uwagę specyfikę klasy, planowane metody i formy w SPP, imprezy profilaktyczne, realizację programów profilaktycznych lub ich elementów. Na koniec roku szkolnego przedstawiają sprawozdanie z realizacji klasowego programu wychowawczego z uwzględnieniem działań profilaktycznych.

XI. EWALUACJA :

1. Program będzie poddawany ewaluacji na zakończenie roku szkolnego, sprawozdania wychowawców o realizacji SPP.
2. Sprawdzenie wartości i efektów, jakie przyniósł program poprzez ankiety zebrane wśród uczniów.

Ankiety:

- I. Pytania zamknięte dotyczące konkretnych zjawisk i zagrożeń.
- II. Pytania mające charakter opisowy, dotyczące korzyści lub ich braku z programów lub działań profilaktycznych.
3. Hospitacje prowadzone przez dyrekcję szkoły.
4. Analiza dokumentów.
5. Wnioski z realizacji i ich realizacja w dalszej pracy szkoły.

XII. LITERATURA:

1. B. Gwizdek, E. Sołtys: Gimnazjalny projekt profilaktyczno -wychowawczy.
2. Barbara i Grzegorz Paziowie: Szkoła, która chroni. Szkolny program profilaktyczny.
3. M. Simm, E. Węgrzyn – Jonek: Budowanie szkolnego programu profilaktyki.
4. Szymańska Joanna: Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalne psychoprofilaktyki.

Zatwierdzono na Radzie Pedagogicznej dn. 28.08.2009 r.